

UTJECAJ PROMETA NA RAZVOJ TURIZMA U SR HRVATSKOJ

SAŽETAK

Autor daje pregled prosječnog godišnjeg i ljetnog dnevnog prometa putnika prema primorskim mjestima SR Hrvatske, broj turista u primorskim mjestima po mjesecima 1987. g., promet putnika na primorskim aerodromima, promet vozila i putnika na trajektima te promet marina. Iz svih tih podataka izvlači odgovarajuće zaključke kako promet utječe na razvoj turizma.

Turizam (kao i sve privredne grane) ovisan je u svom razvoju o utjecaju ostalih privrednih grana. Nije pogrešno ako se smatra da je taj utjecaj podjednak od svake privredne grane, ali neće biti pogrešno ako se tvrdi da je utjecaj prometa najjačiji i najvidljiviji. Promet je ona djelatnost koja je dala početnu mogućnost razvoja i daljnju naglu ekspanziju razvoju turizma. Kako se očituje taj utjecaj prometa, te koliko koja grana prometa ima udjela u razvoju turizma u SRH, odnosno njenim primorskim mjestima, bit će govora u ovom kratkom radu, jer je jasno da ova tema traži daleko više prostora i vremena za dublje analize. Podjetimo se da je jedna od prvih podjela prometa na: a) prometnu infrastrukturu, b) putnički promet i c) teretni promet. Ova podjela bit će korištena i u ovom radu, sa napomenom da će za prometnu infrastrukturu i putnički promet biti upotrebljeni i neki fizički

pokazatelji, dok će za teretni (robni) promet biti iznešena neka vlastita zapažanja. Potrebno je također napomenuti da je zbog lakšeg uočavanja utjecaja prometa na razvoj turizma obrađen samo dio geografskog područja SRH, tj. primorska mjesta i neposredno kontinentalno zaleđe.

Polazeći od prometne infrastrukture kao podloge za razvoj turizma, prvi element koji se nameće to je cestovna mreža. Prema turističkim mjestima Hrvatskog primorja vodi nekoliko cestovnih pravaca, a najvažniji su pravci: iz Slovenskog primorja, iz kontinentalnog dijela SR Slovenije, Gorskog kotara, Like, dva pravca iz SR BiH, te pravac iz SR Crne Gore. Manje bitni pravci su izostavljeni. Navedenim pravcima kreće se prema turističkim mjestima najveći broj vozila, u što se možemo uvjeriti i iz podataka o brojenju prometa na cestama i priloženog slikovitog pregleda

Tablica 1. Broj turista u primorskim mjestima SRH – 1987.g.

		u 000
I	mjesec	106
II	"	106
III	"	154
IV	"	353
V	"	635
VI	"	1.073
VII	"	1.959
VIII	"	2.196
IX	"	950
X	"	357
XI	"	114
XII	"	105

Izvor: Republički zavod za statistiku, Saopćenje br. 700, god. 1988.

Slika 1. Prosječni godišnji i ljetni dnevni promet putnika prema primorskim mjestima SR Hrvatske – 1987.g.

Ukupno za sedam odabranih brojačkih mjesta:

Prosječni godišnji dnevni promet: 104.373 putnika

Prosječni ljetni dnevni promet: 214.935 putnika

brojačkih mjesta. Za potrebe ovog rada izdvojeni su putnički automobili i autobusi, a broj putnika procijenjen je tako da je prosječan broj putnika u autobusu 40, a u putničkom automobilu 2,5. Za daljnju analizu potreban je i pregled broja turista, pa su ti podaci dati u zasebnoj tablici.

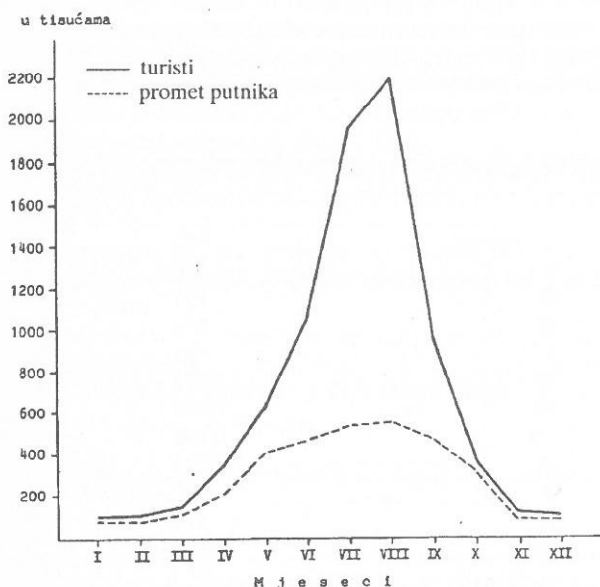
Prosječni godišnji dnevni promet putnika u 7 izabranih brojačkih mjesta iznosi 104.373 (primjenom naprijed navedene procjene), što je više nego dvostruko manje od ljetnog dnevnog prometa koji iznosi 214.935 putnika. Želeći praviti daljnje računiće, trebalo je u obzir uzeti pretpostavku za koju vjerujemo ima puno osnova. Pretpostavka je ta, da višak ljetnog nad godišnjim prosjekom od 110.562 putnika otpada najvećim dijelom na turiste. Slijedeći korak u računanju bilo je množenje broja putnika sa 62 (broj dana sedmog i osmog mjeseca), te taj iznos podijeljen sa 2 (turisti dolaze i odlaze), da bi dobili broj putnika, odnosno turista od 3.427.422. Broj putnika u sedmom i osmom mjesecu bio je 4.155.349. Prvi zaključak koji bi se mogao izvesti iz prethodnih pokazatelja, da najveći broj turista koristi ceste do svog mjesta boravka.

Drugi infrastrukturni faktor na koji se želi ukazati su aerodromi, odnosno promet putnika na aerodromima. Raspored aerodroma u primorskim mjestima je gotovo optimalan, tj. mrežom aerodroma pokrivena je kompletna obala, što daje velike prednosti u daljem razvoju turizma. Iz tabele o prometu putnika

Tablica 2. Promet putnika na primorskim aerodromima

u 000		
I	mjesec	84
II	"	79
III	"	107
IV	"	209
V	"	414
VI	"	467
VII	"	531
VIII	"	552
IX	"	473
X	"	313
XI	"	87
XII	"	81

Izvor: Republički zavod za statistiku, Publikacije iz oblasti prometa, 1988.g.

Grafikon 1. Broj turista i promet putnika na aerodromima 1987.g.

na aerodromima uočljiva je razlika između broja putnika u ljetnim u odnosu na zimske mjesece, što ukazuje na činjenicu da dio turista koristi u dolasku-odlasku usluge zračnog prometa. Ako obratimo pažnju na priloženi grafikon uočimo gotovo identično kretanje dviju pojava, što ukazuje na njihovu međusobnu ovisnost.

Uz ceste i aerodrome svakako treba spomenuti i željezničke stanice kao vrlo važan faktor u razvoju turizma, a pogotovo onog domaćeg. Poznato je da je na željezničkim stanicama Pule, Rijeke, Zadra, Šibenika, Splita i Kardeljeva veliki promet putnika i da je među njima u ljetnim mjesecima veliki dio turista. O prometu ovih putnika ne raspoložemo mjesečnim podacima, te nećemo ulaziti u daljnju analizu.

Još treba samo napomenuti da dio turista (to je za sada mali broj) dolazi morem, pa će ova pojava ubuduće imati i veće značenje. Vrlo važnu ulogu u razvoju otočkog turizma imaju trajekti odnosno trajektna pristaništa, što će nam najbolje potvr-

Tablica 3. Promet vozila (putnički automobili i autobusi) i putnika u trajektnom prijevozu – 1987.g.

		Putnički automobili (u 000)	Autobusi	Putnici (u 000)
I	mjesec	59	1.305	534
II	"	58	1.421	511
III	"	69	1.846	593
IV	"	105	2.343	807
V	"	118	3.361	849
VI	"	231	6.163	1.336
VII	"	723	15.490	2.352
VIII	"	532	5.339	2.250
IX	"	255	3.987	1.268
X	"	269	3.425	1.238
XI	"	58	1.219	483
XII	"	77	2.491	668

Izvor: Republički zavod za statistiku, Publikacije Odjela prometa 1988.g.

Tablica 4. Promet marina 1987.g.

Broj plovni objekata – pristiglih	66.451
- od toga kopnom	55.797
Broj vezova	8.252
Broj mjesta na kopnu	3.337

Izvor: Republički zavod za statistiku, Saopćenje br. 11.5, godina 1988.

diti podaci dati u slijedećoj tabeli 3. Skoro da je nepotrebno isticati ulogu trajektnog prometa u 7. i 8. mjesecu, jer je više nego očito da je toliki broj prevezenih vozila bilo vlasništvo turista.

Marine su također jedan od infrastrukturnih faktora koji utiču na razvoj turizma, pa je njihova izgradnja i održavanje zadatak koji se ne smije nikako zanemariti.

Napominjemo da je prosječna veličina akvatorija po jednom vozilu iznosila 120 m², a prosječna veličina jednog mjesta na kopnu 48 m². Ovdje posebno treba ukazati na podatak da 85% plovni objekata stiže kopnenim putem, što traži posebnu kvalitetu i propusnost cesta.

Dok promatrana infrastruktura i putnički promet imaju zadatak da brzo i sigurno dovode turiste na mjesto odredišta, za robni promet bi se moglo reći da je njihov zadatak da zadrži turiste. Brza i pravovremena opskrba turističkog tržišta svježom i kvalitetnom hranom, nasušnom potrebom svakog turista, bio bi zadatak robnog prometa.

Da bi ispunio svoje zadatke teretni promet mora biti dobro organiziran, sa pravilnim izborom voznog parka (manji automobili u grad, veći između gradova), dobrom suradnjom svih oblika prijevoza, većim brojem skladišta, hladnjača (suradnja sa preto-varnim RO koje imaju velika skladišta). Da bi sve to bilo ispunjeno prije svega potrebne su brze i sigurne ceste, te razvijena trgovina, ugostiteljstvo itd.

ZAKLJUČAK

U najkraćim crtama zaključak bi bio slijedeći:

1. Nema razvoja turizma bez razvoja prometne djelatnosti.
2. Ceste i cestovni promet imaju najviše udjela u razvoju prometa.
3. Izgradnju cesta treba usmjeriti od unutrašnjosti prema obali.
4. Modernizirati željezničke stanice i pruge.
5. Modernizirati aerodrome.
6. Poboljšati trajektni promet.
7. Nastaviti izgradnju marina.

Ulaganje u razvoj prometa znači i ulaganje u razvoj turizma. Zato ne bi trebalo nikoga smetati ako se traži da i turizam ulaže u razvoj prometa, što do sada nije bio čest slučaj.

SUMMARY

IMPACTS OF TRANSPORT UPON DEVELOPMENT OF TOURIST TRADE IN THE SR OF CROATIA

This paper deals with a review of annual and daily summer passenger transport averages in the direction of seaside destinations in the SR of Croatia, number of tourists in coastal regions by months of 1987, passenger transport volumes reported for seaside airports, vehicle and passenger volumes reported for ferry-boats and pleasure boat marina volumes. All this serves the author to draw corresponding conclusions as on how transport activities exhibit their influence upon the development of tourist trade.

LITERATURA

- [1] Savezni zavod za statistiku, Metodološki materijal br. 212, Brojenje saobraćaja na drumovima
- [2] Institut prometnih znanosti, Brojenje prometa na cestama SRH 1987.
- [3] Republički zavod za statistiku SRH, Dokumentacija "Promet i veze 1987.", godina 1988.
- [4] Ibidem, Saopćenje br. 700, 1988.
- [5] Ibidem, Saopćenje br. 11.5, 1988.